

Republika Srbija

MINISTARSTVO PROSVJETE, ZNANOSTI I TEHNOLOŠKOG RAZVOJA
ZAVOD ZA VRJEDNOVANJE KVALITETE OBRAZOVANJA I ODGOJA
PEDAGOŠKI ZAVOD VOJVODINE

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA

školska 2018./2019. godina

TEST

HRVATSKOGA JEZIKA

UPUTA ZA RAD

- Test sadrži **20** zadataka koje trebaš riješiti za **120** minuta.
- Svaki zadatak pažljivo pročitaj, razmisli o tome što se u zadatku traži i o načinu na koji ga trebaš riješiti (zaokruživanjem, povezivanjem, podcrtavanjem, dopisivanjem i drugo).
- Piši čitko, latiničnim slovima, vodeći računa da tvoji odgovori budu razumljivi, ali i gramatički i pravopisno ispravni.
- Pri rješavanju zadataka u kojima se od tebe očekuje da nešto dopišeš, uvijek rabi pune nazive; kratice nisu dozvoljene (npr. treba napisati imenica, a ne im. ili lokativ, a ne lok. i slično).
- Popuni test **kemijskom olovkom** (tijekom rada možeš koristiti grafitnu olovku i gumicu).
- Odgovori napisani kemijskom olovkom ne smiju se precrtavati niti ispravljati.
- Odgovor napisan samo grafitnom olovkom neće biti priznat.
- U kućicu koja se nalazi s desne strane zadatka nemoj ništa upisivati. To je prostor u koji će pregledači upisati broj bodova. Na ovoj i posljednjoj stranici također nemoj ništa upisivati.
- Ako završiš ranije, predaj test i tiho iziđi kako ne bi ometao rad drugih.

Želimo ti puno uspjeha na ispitu!

1. Pročitaj tekst i zaokruži točnu tvrdnju.

Prometej je junak grčkoga mita. Na pozornicu svijeta mitova Prometej stupa u doba Zeusove pobune. Bio je titan koji je kažnjen jer je ljudima poklonio vatru. Postao je simbol borbe za napredak čovječanstva jer je naučio ljude da, služeći se vatrom, izrađuju različite alate. Zbog usluga koje je učinio ljudima Zeus je Prometeja osudio na okrutnu kaznu. Zapovjedio je svojim slugama da ga svladaju i odvedu na kraj svijeta. Tamo ga je bog Hefest morao prikovati na stijenu.

Zaokruži slovo ispred točne tvrdnje.

- a) Prometej je simbol ljudske pobune protiv nepravde.
- b) Prometej je kažnjen jer je ljudima darovao vatru i tako pomogao napredak čovječanstva.
- c) Zeus je zarobio Prometeja na dnu oceana i tako ga okrutno kaznio.
- d) Hefest je tražio Zeusovu pomoć da zarobi Prometeja.

2. Pozorno pročitaj sljedeće tekstove pa na praznu crtu ispod svakoga zapiši je li riječ o izlaganju, raspravi ili reklami.

- a) Izbaciti iz školske lektire Krležu i Mažuranića? To je samo kod nas moguće. Odmah mi je palo na pamet: bi li Englezi brisali Shakespearea iz svoje školske lektire, bi li se Irci odrekli Jamesa Joycea, Amerikanci Hemingwaya, Rusi Tolstoja, Talijani Dantea ili koga već?
Kao što ste vjerojatno i sami pročitali, ovo je prijedlog gimnazijske profesorice Marine Čubrić kojoj nikako ne odričem poznavanje današnjih generacija i njihovih interesa, kao i poznavanje hrvatske literature, ali ni nakon sporog čitanja njezinih ideja nisam razumjela u čemu je šarm tog prijedloga. Koja je tu korist za nove generacije.
Razumjela sam da djecu treba podučavati komunikacijskim vještinama, ali mi ostaje i dalje nejasno kako će se stjecati te vještine ne bude li se čitalo različite autore, književnike bogatog rječnika. Ako je cilj poboljšati komunikacijske vještine mladih, onda ja predlažem da se ukine pisanje školskih lektira, a uvede prepričavanje književnih djela. Točnije, da se uvede rasprava o pojedinom djelu.

- b) Prilikom obrade dobivenih podataka utvrđeno je da učenici vole čitati. Prvom tvrdnjom – volim čitati, utvrdili smo odnos učenika prema čitanju. Istraživanje je pokazalo da se od 153 anketirana učenika, 83 (54,24%) slaže s ovim iskazom, 20 (13,07%) ispitanika se ne slaže, a 50 (32,67%) se djelomice slaže. Evidentno je da većina anketiranih učenika voli čitati.

- c) U povodu Međunarodnoga dana žena koji slavimo 8. ožujka *Školska knjiga* za vas je pripremila posebnu ponudu od 4. do 10. ožujka – knjiga „Žene u znanosti“ i prigodan dnevnik „Volim znanost“ na popustu su u svim knjižarama i internetskoj knjižari *Školske knjige*.

3. Pozorno pročitaj sljedeći tekst pa riješi zadatak.

Kriminalcima širom svijeta treba stati na kraj. A znate kako to šarmantno i uspješno radi jedan od najpoznatijih svjetskih detektiva Horatio Caine... No, ne bi on tako frajerski skidao svoje sunčane naočale svaki put kada otkrije ubojicu da nije bilo našeg Ivana Vučetića (1858. – 1925.), Hvaranina čija je obitelj emigrirala u Argentinu. Mladi je Ivan vrlo nevoljko izučio bačvarski zanat, kojim se bavio njegov otac. No neko je vrijeme pohađao školu koju je vodio franjevac Marojević, a koju su posjećivali znanstvenici svjetskog glasa, što mu je omogućilo prve uvide i osnove humanističkoga i prirodnoznanstvenoga obrazovanja. U Buenos Airesu zaposlio se u policijskoj upravi gdje je 1891. godine dobio zadatak identificirati počinitelja kaznenih djela metodom antropometrije. Bila je to metoda koju je razvio tadašnji neosporni autoritet u kriminalističkim krugovima, Francuz Alphonse Bertillion. No, Ivan je ubrzo zapazio sve nedostatke te metode i razvio vlastitu metodu klasifikacije otisaka prstiju – daktiloskopiju.

Zaokruži slovo ispred ključnih riječi iz teksta.

- a) Ivan Vučetić, otisak prsta, daktiloskopija
- b) Horatio Caine, sunčane naočale, najpoznatiji svjetski detektiv
- c) Marojević, bačvarski zanat, humanističko obrazovanje
- d) Alphonse Bertillion, ubojica, policijska uprava

4. Maja Jakševac želi se učlaniti u Gradsku knjižnicu Osijek. Ona stanuje u Ulici Ivana Gundulića na broju 15 u Osijeku (poštanski broj 31000). Mora platiti članarinu u iznosu od 60 kuna na račun Gradske knjižnice Osijek. Članarinu uplaćuje na račun broj 74185296-3, s modelom i pozivom na broj 12-345.

Popuni Nalog za plaćanje služeći se danim podatcima.

Platitelj (ime i prezime, adresa): <input type="text"/>	NALOG ZA PLAĆANJE
Svrha uplate: <input type="text"/>	Iznos: <input type="text"/>
Primatelj: <input type="text"/>	Račun primatelja: <input type="text"/>
	Model i poziv na broj: <input type="text"/>

5. Iz niza izdvoji pogrešno napisane nazive i prepisi ih pravilno.

saturn, Afrika, Novosađanin, Slavonski brod, Jadransko More, Protestant, kršćanin

6. Zaokruži slovo ispred točno napisanih rečenica.

a) Ljepa djevojka Pocahontas pripadala je Indijanskom plemenu Powhatan.

b) Mitologija Indijanaca uči nas koliko oni poštuju prirodu.

c) Najrasprostranjeniji Indijanski jezik zove se kečuanski jezik.

d) Lov je jedna od najstarijih djelatnosti na američkom kontinentu.

e) Indijancima dugujemo neke od najvažnijih kultura: krumpir rajčicu grah kukuruz.

7. Riječi koje se nalaze u zagradi napiši u njihovom ispravnom obliku.

Danas se razmišlja i o drugačijim _____ (lopte). One bi u sebi imale ugrađene _____ (mikrofoni) kako bi gledatelji na _____ (tribine) mogli čuti _____ (udarci). Radi se o ugrađivanju _____ (senzor) koji bi reagirao kad lopta prijeđe rub _____ (igralište). Treba ipak razmisliti o _____ (činjenica) da svaka inovacija utječe na _____ (težina) lopte.

8. Pored svakog navedenog frazema napiši jedno od ponuđenih značenja.

Značenja: sporazumjeti se, poticaj, popravljati nepopravljivo, ne snalaziti se.

zajednički jezik _____

vjetar u leđa _____

ispravljati krivu Drinu _____

pasti s Marsa _____

9. Na crtu ispod stihova napiši kojim je narječjem pjesma pisana.

a)

Za vsaku dobru reč,
Kaj reći si mi znala,
Za vsaki pogled tvoj,
Za vsaki smeh tvoj, fala!

Narječje: _____

b)

Ča ne, da je bol, o Ive, tuga za zgubljeno blago,
Na ko te sad spamećuje tvoj stari prijatelj
Drago.

Narječje: _____

c)

Tambure dodirnu srca
i pisma poteče ko nit
što spaja juče i sutra
a divan razgali dušu
ko jutranja pisma ševe.

Narječje: _____

10. Na crtu iza riječi napiši slovo pod kojim je odgovarajući tvorbeni način.

1. crtanje _____

2. prepisati _____

3. dodati _____

4. drveni _____

5. nosorog _____

6. noćni _____

Tvorbeni načini:

a) sufiksalni/izvođenje

b) slaganje

c) prefiksalni

11. Pozorno pročitaj sljedeće rečenice pa zaokruži slovo ispred složene rečenice.

- a) Iva i Luka treniraju stolni tenis u školskoj dvorani.
- b) Osim stolnoga tenisa u dvorani igramo i košarku i nogomet.
- c) Najteže nam je odlučiti što ćemo igrati.
- d) Ipak, uvijek se nakon razgovora uspijemo složiti.

12. Podcrtaj glagole i napiši koje je glagolsko vrijeme iskorišteno u svakoj rečenici.

- a) Vidjeh ga jučer s ocem. _____
- b) Ljutiš se na mene bez razloga. _____
- c) Odabrani ljudi radiše na tom zadatku godinama. _____

13. U pjesmi *Dodir Proljeća* Grigora Viteza podcrtaj sve veznike.

Slušam zvek čelika,
A čujem ševe i kosove.
Čelik nema svoga proljeća.

Gledam kako iskre lete,
A vidim krijesnice uveče u polju.
Iskre nemaju svoje tihe večeri.

Gledam dimnjak nad glavom
A vidim krošnjat jablan do neba.
Dimnjak nema svoga listanja.

Djetinje mi se srce rodilo u grudima
I lupa
Jako, jako.

14. Zadebljanim riječima odredi padež i značenje padeža.

	padež	značenje padeža
Nemojte trčati po školi .	_____	_____
Pojela bih kolača .	_____	_____
Kremaste kolače volim jesti žlicom .	_____	_____
Posudio sam prijateljici olovku.	_____	_____

15. Pozorno pročitaj sljedeće tekstove pa na crtu ispod njih napiši kojemu književnom rodu pripadaju.

- a) Ljudi su stajali u blizini. Trap pokušava i njih izbrojiti i popamtiti, ali učini mu se to vrlo teškim. Trudio se ne bi li razumio što govore, sjećajući se majčina savjeta da pokušava ljude shvatiti na ljudski način, ali Trap je bio još vrlo malen pas, pa mu pomisao na kuju zbriše iz glave sve osim čežnje.

- b) AKA (*kroz žamor, hodajući među nezainteresiranim maskama*): Kako da joj kažem...?

(*Žamor prekida Pjer skidajući masku*)

PJER: Neka cvijeće govori umjesto vas!

AKA: Što?

PJER: Neka cvijeće govori umjesto tebe. Ja sam to iskušao.

(*Sve maske počinju igrati ljude na cvjetnom trgu. Neki se šecu, neki prodaju, neki kupuju cvijeće.*)

- c) U polju pjeva kosa u rosi
i mekana trava plače,
a vjetar miris jagodâ nosi.
Svjetlo biva sve jače.

16. Pročitaj stihove i odredi vrstu stiha prema broju slogova.

Mila kano si nam slavna,
Mila si nam ti jedina,
Mila, kuda si nam ravna,
Mila, kuda si planina!

Vrsta stiha: _____

17. Pročitaj stihove i odgovori na pitanje.

Nježna ljepota riječi jedne
izdvoji se iz drugih riječi,
čekati treba dane, tjedne,
godine, sate, jer je spriječi

vlastita nježnost da se javi
u govoru, u toplom dahu,
ne najavi je duša, stavi
na usne je u smrtnom strahu.

Tema ove dvije strofe je:

- a) strah
- b) duša
- c) riječ
- d) dan

18. Pročitaj pjesmu *San magaradi* Nikole Šopa i odgovori na pitanja.**San magaradi**

Isuse, u ovome kasnom času sad
u sve staje ćemo ući.
Od nježnosti ti ćeš svu magarad
blago za uho povući.

I kada odeš, u doba to gluho,
među njima će riječi da kruže:
ko je taj koga si
za uho držao najduže.

I svaki će usnuti opet,
sa najljepšim snom u duši:
Da tvoja meka ruka još miluje
baš njegove uši.

A. Od koliko se strofa sastoji pjesma? _____

B. Vrsta strofe je:

- a) trostih ili tercina
- b) četverostih ili katrena
- c) peterostih ili kvintina
- d) šesterostih ili sestina

19. Pozorno pročitaj ulomak iz *Alkara* Dinka Šimunovića pa zaokruži točan odgovor.

Kad se iz hajduštva vratio, klonio se svakoga i jedva se odazvao kad bi ga pozdravljali. Samo je gradio i gradio svoju novu kulu na tri zboja pod Orlovim stijenama s visokom avlijom i puškarnicama kao kakvu tvrđu. I bio jedino sa Salkom kao da je želio nadoknaditi sve ono vrijeme što nijesu bili zajedno. Ali kad bi mu Salko štogod govorio okrenuo bi glavu kao da ne čuje. Tako je bilo sa svakim, jer je mislio da nije nitko što on, a sa sinom zato što mu se činilo da je još pravo dijete.

Koji oblik kazivanja prepoznaješ u ulomku?

- a) monolog
- b) dijalog
- c) pripovijedanje
- d) opisivanje

20. Pozorno pročitaj pjesmu *Breze* Dobriše Cesarića pa riješi zadatak.

Breze na ulici

Kraj bijelih breza svakog dana
 Ja prođem srca razdragana.
 (Oduvijek ima tajnih veza
 Između pjesnika i breza.)

Od čega drščete, vi breze?
 Od slatkih slutnja ili jeze?
 Zašto vam krošnja podrhtava
 I onda kada vjetar spava?

Na ulicu, med svijet što više,
 Ko da ste izašle iz priče.
 Nježne, treperave i čiste
 Baš kao prva ljubav vi ste!

S obzirom na broj slogova, stih kojim je pisana pjesma nazivamo _____.

S obzirom na broj stihova, strofu kojom je pisana pjesma nazivamo _____.